

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczi-utca 8II sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reklamátiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Minden bajok gyökere.

„Quartett,” Jónás, Brassai és Mentovich „terzett”-jéhez.

I.

M. Vásárhely, 1871, aug. 4.

Napról napra gyakrabban látjuk fölmerülni a napi sajtóban is a mai társadalom gyök-baját: az újabbkori materializmus tanait. Így legutóbb egy „terzett” hangzott fel a „Reform”-ban. M. Polg. és a „Kelet” hasábjain, Jónás, Brassai és Mentovich ismert „solisták”-tól, a mi arra indít bennünket, hogy a „quartett” kiegészítéséhez egy kis csöndes, andalgó „discanttal” mi is járuljunk. Nem fog tán roszul hangzani a ríktó tenorok és hatalmas „Grundbass” mellett. Megvaljuk, elvünk ellen tesszük ezt, mert a tudománynak még oly nagyon homályos és felderítetlen kérdései, mint minők a materializmus és filozofia közti vitás pontok számtalanjai, — teljességgel nem valók a napi sajtó terére, s legfentebb az akadémiák szakgyűléseinek termeire kellene szorítkozniok. Azonban, miután ellenfeleinkkel csak a napi sajtóban találkozhatunk, kötelességünk őket itt is fölkeresni.

Mi az újabbkori materializmus elveit és tanait, minden bajok gyök-okául állítottuk fel, mely bajokban társadalmunk három-négy évtized óta sinlődik, melyek miatt már tömérdek vér folyt, milliók veszíték anyagi vagy erkölcsi vagyonukat.

Állításunkat rögtön be fogjuk bizonyítani! Csak ismerkedjünk meg kissé a tárgygyal.

Mi az az újabbkori materializmus?

A dogma nagy Dalai-Lahmái vastag Sibilla-könyveket irtak már róla, melyekben bölcsen kifejték a maguk révére: hogy az „a ténylegesnek tudása,” a „tér és idő feltalált határvonala” „a teremtés biographiája,” az igazi „Apocalypsis,” mely megmondja: mi a világ, mi az ember, mi volt, és mivé lesz!

Ezt mondják a nagy világbölcsek; s egész könnyedén vetik utána: hogy ők nem csalódhatnak! Ugyanezt állítja magáról újabb időben a római pápa is; de ennek nem akar hinni a világ; nos, ép oly kevéssé hisszük el amazoknak is, mert semmivel sem szilárdabb állításuk alapja mint a pápáé.

Hogy mi a materializmus? Megmondjuk már most mi is.

A materializmus: az anyagnak, a testnek istenítése, illetőleg bálványozása; az emberi attributumok sárba dobása, az állatiságnak égre emelése; a „jus fortioris” és a legdurvább communismus Alphája és Amene; a társadalmi lét és szabadság rendszeres megölője s az abszolút zsarnokságnak fogadatlan, s egyszersmind legbiztosabb ingyen-viadora!

Ez a materializmus, melyet Dalai-Vogt-Darvin, és az ő apróbb fanatizált Dervisei hirdetni, polgári erénynek tartanak!...

Látjuk, hogy az oda dobott titulaturák mázsások, melyeket megtartani, jó izmos argumentumokra lesz szükség. Nem lesz nehezebb ezeket megkapni, mint volt a ezimeket.

E végre legjobb lesz, ha rendre vesszük a felséges dogma-tételeket magukat, s melléjük vet-

jük a belőlük józan ésszel önként folyó következtetéseket és morált. Így az ő saját tantételeik fogják minékünk a keresett argumentumok legvaskosbjait kényszerűleg szolgáltatni.

Ime a dogmák:

Nro. 1. „Minden, a mi létezik: anyag.

Nro. 2. „A mi nem anyag: az nem létezhetik.”

Ergó: Mindazon haszontalanságok, melyeket az emberiség $\frac{9}{10}$ -ed része a történeti emlékezés óta az ugynevezett „lélekről” fundált: mind sületlen lirom lárom, bolond beszéd. Lélek nincs; mert ha volna, eddig már tudnók, hogy hány unciát vagy gránomot nyom, kéken vagy vörösen reagál-e, és hány atom H.—O.—N. és C. van benne; de legalább már látta vagy szagolta volna valamelyikünk. Márpedig, ha lélek nincs: a Magnesium lángjánál világosabb, hogy lelkiismeretről sem lehet szó, és papi hóbort csinálta azt a sok fölösleges grimassot, hogy egymást szeressük, kiméljük, megszánjuk, segítsük etc.

Nro. 3. „Minden anyag az emberi szervek által észlelhető, mérhető, osztható; különben nem anyag, és nem is létezik.” (Itt mindjárt egy kis hiba támadt a „kréta körül”; mert nini: a vilányosság, a delejesség, léteznek, s a fránya pimaszok sem milligrammal, sem szemmel, sem orral, sem füllel, sem más test részszel nem mérhetők!)

Semmi baj! Erről is gondoskodik a következő §.

Nro. 4. „A mely létező dolgok pedig nem megfoghatók és nem mérhetők: azok nem anyagok, hanem az anyagnak „valamely állapotjai.”

Ergó: Dörgés villámlás, harag, öröm, nagylelkűség, elveteműtség, kegyesség és kegyetlenség, becsületesség és gazemberség s több eféle furcsa dolgok, melyeknek létezését tagadni csakugyan nem lehet, — de mivel nem mérhetők semmiféle fonttal, meszelylyel, — tehát ezek mind, az anyag állapotjai. Ezen állapotok lehetnek kellemesek vagy ártalmasok az illetőre vagy embertársaira nézve, de erről már nem tehetünk! ez természet törvény, mely előtt meg kell hajolnunk!...

Nro. 5. „Az anyag öröktől fogva van, mert a „semmi” nem lévén anyag (pedig az, a boltban árulják) ebből elő nem állhatott az, a mi van.”

Ergó: Az istenről, ki állítólag ezt a roppant anyagokat „semmiből” teremtette; de, ki továbbá erre az anyagra tán még most is befolyással bírna? — minden betű, a mit irtak s beszélnek, kábaság, és csak a gyöngye kompakezioval bíró emberek számára fundált mumus.

Nro. 6. „Az ember egészen csupán anyag, mely anyagból létt, és ismét azzá válik. Itt a földön van kezdete, folytatása és vége!”

Ergó: Egyszer élünk, éljük világunkat; — a ki hátra marad, tegye be az ajtót! A ki csupán semmit sem tesz senkiért, az — ha jó szája van — biztos jutalomra és elismerésre számíthat még életében; nagy ur, vagy híres ember lehet belőle. A ki pedig rosz fát rak a tüzre: ha egy kis módja van — az egyedül létező bűnhődést: a tömlöcöt, könnyen kikerülheti. Legpraktikusabb élet-szabály tehát a közmondásban fekszik: „Kleine Diebe hängst man, die grossen lässt man laufen!”...

Nro. 7. „A milyen az anyaga: olyan az ember! A kinek agyveleje jóféle anyagból való: az

okos ember; kinek jó a mája: az becsületes; kinek jó ropogós massából van szive: az bátor; a lágy-sziv-massájú ellenben: gyáva; a kemény tüdejű: excellens szónok, (vagy bakter?) etc.... **Ergó:** Ha jól ebédel az ember, finom anyagokat vett magához és jól emésztett a gyomra: lesznek ebből finom, felséges, magasztos gondolatai, és csak amugy szotyognak belőle az erények minden fajtái... Ha pedig csak kolompérral laktál jól: buta, élheterlen gondolataid lesznek, s még könnyen valami bolondot is találsz csinálni. etc. etc.”

Nro. 8. „Az embernek nincsen szabad akarat, mert az anyag csak működni, de akarni nem tud. Ennél fogva minden, a mit az ember tenni vél, az nem cselekvés; hanem az anyag állapotja, az anyag pusztá története.” **Ergó:** mindazon mód-szerek, melyek mint a képzelt szabad akarat szüleményei az ember által „törvény” nevezet alatt az egyéni és társadalmi élet minősítése céljából fundáltak: csupa haszontalanságok; a melyek ennél fogva senkire kötelező erővel nem bírhatnak; mert az anyag szabadon és függetlenül működik a chemia és physika törvényei szerint, a személtogártól fel a leg-tökéletesebb majomig: az emberig!...

Ezen, s ezekhez hasonló dogmákban vannak letéve az újabbkori materializmus boldogító tanai az emberiség számára, s valóban bámulatos, hogy a tan apostolai közül még eddig nem találkozott nyilvános mártyr! ki a dogmákat önéletével, gyakorlatban, gyakorlatiainak bizonyítaná be. A próféta urak beérik az ige hirdetésével, igen okosan! A mártýrok aztán a proselyták között támadnak és pedig ezrivel.

Ott van mindjárt az ékes párisi commune! Ennek vezérei és hívei, mind az ő mártýrjaik, büszkék lehetnek rájuk!...

Ez talán egy kissé különösen hangzik? és még sincs különben!

Az egyik s egyszersmint legnagyobb természettudós (de nem Darwinista) Liebig saját logikáját igen czélszerűen alkalmazhatjuk a fenni tétel megfajtásánál. Remek és igazán tudományos „Agriculs-Chemia”-jában egy helytt a népvándorlások gyök-okait fürkészve, emlékeztünk szerint körülbelől ezeket mondja: „A történetírók és filosofusok a népvándorlásoknak mindennemű társadalmi, politikai és hadtani indokokat kerestek. Elismerem, hogy ilyenek is befolytak azokra de a fő-ok határozottan a föld termő kérgének végleges kisoványodása, elterméketlenedése volt. A nép nem birt tovább megélni a növényzet nélküli porondon, s tovább üzte őt a táplálék keresése. Azon helyen, hol most a rengeteg „Kobi” sivatag terül közép Ázsiában, épen ott vesznek el leg-többsnyire a népvándorlások történet-kutatás szálai a buvár kezéből...”

Ime, egy roppant fontosságu, tüneményeszerű megtörtént tény, mennyire nem vélt indokon alapulhat! Oly indokon, melyre odáig talán senki sem gondolt, vagy legalább nem mondta ki senki.

Igy van ez a commune rémjelenetével is. Ennek is ezerféle okot kutatott elé a bölcsekedő és pártoskodó napi krónika-írás. Itt is áll, hogy a felhozott indokok kisebb nagyobb mértékben járultak és közrehatottak az ocsmány tragédia előidézésére; de — természet tudós urak nyelvén szólva — a nemző ő-sajt: ez a fennvázolt materializmus tana volt.

Mikép? Ez igen egyszerű! elmondjuk a jövő számban.

Rápolty Károly.

Igazságügyminiszteri rendelet

a maros-vásárhelyi sajtóbiróság előtt köve-
tendő eljárás iránt.

(Folytatás és vége.)

76. §. Ezen figyelmeztetés után az esküdtek határozat hozatala végett a számukra készen tartott szobába visszavonulnak. Ugyanekkor az ítélet kihirdetéséig a vádlott is eltávolíthatik.

77. §. A szobájába visszavonult esküdtekhez senki sem mehet be, s a határozat hozatala előtt ők sem távozhathatnak el. Ennek eszközzésére a terem ajtaja elé őt állíttatik, s csak az elnöknek írásban adott engedelmével jöhetnek érintkezésbe a külvilággal.

78. §. Az esküdtek a tanácskozás megnyitása előtt főnököt választanak maguknak, ki a megfajítás végett nekik átadott kérdéseket előltük felolvassa.

79. §. A mint a főnök egyenként felolvassa a fel-tett kérdéseket, ugy döntenek el szavazással egymás után.

80. §. A szavazás élő szóval történik, de mihelyest csak egy tag kívánja, titkossá változik át. „Igen” vagy „nem,” ennyiből áll az egész szavazat.

81. §. Arra, hogy a vádlott vétkeinek mondassék ki, legalább 7 szavazat szükséges. 6 felmentő szavazat elégséges a vádlottnak feloldozására.

82. §. Az esküdtek, miután feleleteik főnökük által, a megfajítás végett nekik átadott kérdések aljára írtak, a tárgyalási terembe visszatérnek, hol előbbeni helyeiket újra elfoglalván, főnökük így szól: „becsületekre és lelkiismeretekre, Isten és emberek előtt, az esküdtszék határozata ennyi vagy annyi szavazattal: „a vádlott vétke,” vagy az esküdtszéki ennyi vagy annyi szavazattal: „a vádlott nem vétke” stb. egyszersmind az írott feleleteket az elnöknek átadja, ki azokat a jegyzőkönyvvel aláírja.

83. §. Ha a bíróság tagjai kivétel nélkül ugy van nak meggyőződve, hogy az esküdtek az ügy lényegére nézve hibáztak: joguk van az esküdtszék határozatát fel-függeszteni, s az ügyet új esküdtszék elé terjeszteni. Ezen új esküdtszék ugy lesz alakítandó, mint az előbbi, de nem azon osztályból, melyből az előbbi alakítatott, ha-nem abból, melyet a következő évnegyedben érne a szol-gálat rendje.

84. §. A határozat ezen felfüggesztésének egy ügy-ben csak egyszer van helye, s csak elmarasztaló határozat esetében, — feloldozó határozat nem függesztethetik fel.

85. §. Az esküdtszéki határozatnak kijelentése után az elnök a vádlottat előrendeli, s a hozott határozatot a jegyző által előtte felolvastatja.

86. §. Midőn a vádlott nem vétkeinek nyilvánítat-tik, az elnök a bírót által a vád alól haladék nélkül fel-mentetik.

87. §. Ha a vádlott vétkeinek jelentetett ki, a köz-vádló előadja kívánatát a törvény mikénti alkalmazása iránt.

88. §. Erre a vádlott felelhet, s magát védheti akár azzal, hogy kárpótlással épen nem vagy legalább nem annyival tartozik, mennyi a sértett fél számára követel-tetik: de a vétség bizonyossága, s általa lett elkövetetése iránt többé nem vitatkozhatik.

89. §. Most a bírák vagy a teremben lassu hangon, vagy ha bővebb tanácskozás volna szükséges, tisztí sze-bájukba visszazvonulva, hoznak a törvény alkalmazása s a vétségre szabadandó büntetés iránt szavaztuk többségé-vel ítéletet, mely az elnök által nyilvános ülésben s a vádlott jelenlétében kihirdetendő. Azon törvény, melyen az ítélet alapul, minden esetben felolvastatandó.

90. §. Meghozatván az elmarasztaló ítélet, azon ki-rül hogy ez az elmarasztaló költségén közzétetetik, egy-szersmind a lefoglalt darabok elnyomása vagy megsem-misítése egészen vagy részben elrendeltetik.

91. §. Az összes tárgyalás a jegyző által írásba fog-laltatik, annak bebizonyítására, hogy a törvény rendeletei mindenben megtartván, semmi lényeges forma sem sér-tetett meg. Ezen jegyzőkönyvbe, ha követeltetik, a köz-vádlónak s a vádlottnak minden olyas kívánatai, melyektől a bíróság által elűtetetik, szintén bejegyeztetendők.

92. §. A jegyzőkönyvet a jegyzőn kívül az elnök is aláírja. A bírói ítélet kihirdetése után, a közvádlónak 24 óra alatt, s a vádlottnak 3 nap alatt joga van az íté-let megsemmisítése végett a magy. kir. curia semmitő-osztályához, mind semmitőszékhez folyamodni; minden ilyes folyamadás egy évégre rendelt nyiltkönyvbe so-roztatik.

93. §. Ha az ítélet kihirdetésén a vádlott jelen nem volt: az neki kézbesítendő, s a jogorvoslat benyújtására szánt fennebbi három nap a kézbesítést követő nappal kez-dődik.

94. §. Midőn az ítélet ellen a közvádló folyamodik, e folyamadásnak a helyben lakó vádlottal 2 nap alatt kell közöltetnie; helyben nem lakó vádlottakra nézve ezen 3 naphoz másik 3 nap toldatik.

95. §. Ugy a vádló, mint a vádlott, folyamadásuk beadásakor az eljáró bíróság kezeibe leteszik mindazon adatokat, melyeknél fogva az ítéletet megsemmisíteni kéri.

96. §. A folyamadások a semitőszékhez felérkezé-sők után legalább 14 nap alatt tárgyalás alá vétetnek.

97. §. A semmitőszék a hibásnak talált ítéletet új ítélettel nem potolhatja, de az esküdtszéki s a bírósági ítéleteket megsemmisíti:

a) ha az eljáró bíróság nem volt illetékes;
b) ha az eljárás lényeges formái megsértettek.
c) ha a közvádló vagy a vádlott által előadott tör-vényes kívánatok a bíróság által meg nem halgattattak;
d) ha a büntetésre méltó cselekvényre a törvény helytelenül alkalmaztatott.

98. §. Ha a semmitőszék, azt találja, hogy vádlott nem az illetékes esküdtszék s bíróság előtt pereltetett meg, a pert illetőségéhez utasítja.

99. §. Ha a tárgyalás vagy határozathozás bármely részében a törvény és ezen rendelet formái megsértettek

vagy elmulasztottak: ez esetben a semmitőszék az el-marasztaló végítéletet mindenestre megsemmisítvén a párt ugyanazon sajtóbiróság, de új esküdtszék elébe uta-síthatja, mely olyan 35 tagból alkottatik. kik között az előbb ítélet 42 esküdtből egy sem lehet. Ha a megse-misítő ítélet a bünvizsgálatra is kihat: az igazságügy-miniszterium új vizsgáló bírót rendelendő.

100. §. Ha az esküdtszéki eljárás közben a közvád-ló, vagy a vádlott által előadott törvényes kívánatok a bíróság által meg nem hallgattattak, vagy ha a vétségre a törvény helytelenül alkalmaztatott: az ügy az első eset-ben az igazságügyminiszteriumhoz más esküdtszék és más bíróság kijelölése végett küldetik be, a másik esetben pe-dig az eljáró bírósághoz küldetik vissza, mely az esküdt-szék határozatának épentartásával, minden egyének el-mellőzésevel, a törvény helyes alkalmazására utasítatik.

101. §. A semmitőszékhez, megsemmisítés végett, csak egy ízben engedtetik folyamodás.

A megsemmisítés következtében indított újabb el-járás eleni semmiségi panasznak csak a 87. §. b), c) és d) pontjai esetében van helye.

182. §. A semmitőszéki eljárás nyilvános, s hogy ezen rendelet gyakorlatilag életbe léphessen, a semmitő-szék elnöke fog intézkedni.

103. §. Ha az ítélet megsemmisített, a semmi-tőszék megsemmisítő ítélete, minden perirattal együtt, 3 nap alatt új eljárás végett a kijelölt bírósághoz, — ha pedig a megsemmisítésnek helye nem találtatott, a folya-módás s a mellékletek 24 óra alatt azon bírósághoz kül-detnek vissza, melynek ítélete vagy eljárása ellen a fo-lyamodás történt.

104. §. A semmitőszékhez megengedett ezen folya-módáson kívül, a sajtóvétségek feletti eljárásnál, végre-hajtás előtt, semmi más jogorvoslatnak nincs helye.

105. §. A végrehajtás elkezdése után az elmarasz-talt, a reá szabott büntetés kegyelem utján mérséklésé-ért vagy elengedéseért Ó Felségéhez akármikor folya-mo-datik.

106. §. Az elmarasztaló ítélet, ha ellene a semmi-tőszékhez folyamodás nem történt, a folyamodhatásra engedett törvényes idő elmulta után azonnal végrehajta-tik, — ha pedig ellene folyamodás történt, akkor a vég-rehajtás a semmitésnek helyt nem adó ítéletnek az itélő bírósághoz érkezése után azonnal megtörténik.

107. §. Az ítélet végrehajtása a büntető eljárásban meghatározott szabály szerint történik.

A fogság-büntetés végrehajtásáról, különösen a fog-lyokkal való bánásmódról külön rendelet intézkedik.

108. §. Az esküdtszék által vád alól törvényesen felmentett ellen a büntető eljárás meg nem újíthatatik, — kivévn, ha az általa elkövetett büntetésre méltó cse-lekvényt az elévülési időszak lefolyása előtt valamely hatóság előtt önként megvallaná.

109. §. Az esküdtszéki határozatnál fogva elma-rasztalt a büntető eljárás njra felvételét, új bizonyítékok alapján bármikor követelheti, de a perújítás az ítélet vég-rehajtását nem akadályozhatja.

Kelt Pesten, 1871. évi május hó 14-én.

Horváth Boldizsár s. k.

igazságügyminiszter.

Jegyzetek a sajtóbirósági eljáráshoz.

Miután a sajtóbirósági eljárást szabályozó igazság-ügyminiszteri rendeletet közöltük, könnyebb és világosabb tájékoztatás végett czélszerűnek tartottuk közölni az osz-trák büntető törvénynek, büntető perrendtartásnak és a magyarországi sajtóbirósági eljárásra vonatkozó miniszteri rendeletnek a közlött eljárási szabályzatban idézett czikk-jeit is ugy, a mint azok az eljárási szabályok egyes §§-keihez alkalmazandók.

A 3. §-hoz.

*) Az 1867. évi máj 17. kelt i. ü. m. rendeletnek

4. §. A Pesten összeülő esküdtszék s királyi táblai bíróság illetékességi körébe fognak tartozni: Pest, Pilis és Solt törvényesen egyesült, továbbá Fehér-, Tol-na-, Baranya-, Esztergom-, Komárom-, Győr-, Nógrád-, Hont-, Bors-, Bodrog-, Csongrád-, Kemes-, Torontál- s Krassómegegyék, a területükön fekvő szabad királyi váro-sokkal együtt, — továbbá a nagy- és kiskunsági s jász-sági kerület.

A Községi esküdtszék s kerületi tábla birskodása alá soroztatnak: Mosony-, Soprony-, Vát-, Zala-, Vesz-prém- és Somogymegegyék, s az ezek területén létező sz. kir. és bányavárosok.

Az eperjesi esküdtszék s kerületi tábla birskodása alá: Szepes-, Sáros-, Abauj-, Gömör-, Torna-, Zemplén-, Ung-, Bereg-, Ugocsa-, Máramarosmegegyék s az ezen me-gyeék területén fekvő sz. k. városok.

Végre a debreczeni esküdtszék s kerületi tábla bírósági körébe tartoznak: Bihar-, Heves-, Borsod-, Szatmár-, Szabolcs-, Arad-, Zaránd-, Békés-, Csanád-, Kraszna-, Közép-Szolnokmegegyék, a Hajdúkerület, s Kővárvidéke, a területeiken létező sz. k. városok.

5. §. Mindazon sajtóvétségben, mely a 4. §-ban felsorolt törvényhatóságokban megjelent nyomtatványok s az ugyanazokban lakó egyének által követtetik el, azon ezsküdtszékek fognak itélni, s azon táblai bíróságok fog-ják az esküdtszéki eljárást vezetni s a törvényt alkalmazni, melyek a 4. §-ban, mint illetékesek, kijelöltek.

Ha sajtóvétség oly nyomtatvány által követtetett el, a melyen sem a szerző, sem a kiadó, sem a nyomdatulaj-donos megnevezve nincs, valamint oly esetben is, midőn a vádlott fél a külföldön lakik vagy tartozkodik, vagy pe-dig ennek rendes lak- vagy tartozkodási helye nem tu-datik: bírói illetékességgel a pesti esküdtszék s királyi tábla ruháztatik fel.

A 14. §-hoz.

*) L. az esküdtszéki eljárásnak Erdélybe való be-

hozatala tárgyában 1871. május 14-én kelt i. ü. m. ren-delet 2. §-ának **) alatti jegyzetét.

A 18. §-hoz.

*) Az általános bünt. perrendtartásnak ide vonatkozó szakaszai a következők:

148. §. „A ki valamely büntettel vagy vétséggel jogosan vádlottnak látszik, a vizsgáló bíró által kihall-gatandó. E végre az, ha a törvény különösen valami mást nem rendel, először csak megidézendő. Ezen idézés vagy szóval történik, a vizsgáló bíró által e végre kiadott írás-beli parancs előmutatása mellett, vagy pedig a vizsgáló bíró által aláírott, s az idézendőhöz intézett írásbeli idé-zvény kézbesítése mellett. Mind az idézési parancsnak, mind pedig az írásbeli idézvénynek a bíróság és az idé-zett egyén nevét, a megjelenés helyét, napját és óráját s azon hozzáadást kell tartalmaznia, hogy az idézett egyén meg nem jelenése esetében személyesen fog a bíróság elé vezetettetni.

149. §. A vizsgáló bíró az idézéseket a hivatal-szolgák által teljesített, avagy azokat a községi előljá-rók által eszközölteti. Az idézés megtörténte az íromány-ban kiteendő. Ha a vádlott az idézésről nem találattik, ugy az házastársánál vagy háznépe közül valakinél ugyan-azon hatálylyal teljesíttethetik, mintha az önmagánál tel-jesítettét volna.

150. §. „Ha az idézett meg nem jelenik, a nélkül hogy elegendő mehetségi okot jelentetett vona be, ellene írásbeli elővezetési parancs bocsáttathatik ki.

151. §. „A vizsgáló bíró, a valamely büntettel vagy vétséggel vádlott ellen még megelőző idézés nélkül is bocsáthat ki elővezetési parancsot, a vagy annak a biz-tonsági hatóságnál' előleges letartoztatása iránt intézked-hetik;

a) ha az elrejtezik, ha megszökött, vagy legalább szökni készült, vagy mint a községben ismeretlen, iga-zolvány vagy állandó lakás nélküli egyén, kóbor életmód-ja, rossz hire neve miatt, avagy más okokkal gyanusnak látszik, hogy megszökök; vagy

b) ha tetten kapatik, vagy mindgyárt a tett után, mint a bűnteitől vagy vétségről gyanus hivatalos üzőbe vétel (380. §.**) vagy közhirdetvény (közhir) által meg-jelöltetik, vagy fegyverek avagy más oly tárgyak birto-kában éretik, melyek a büntett vagy vétségéből erednek, vagy különben az abbani bűnrészességét tanusítják; vagy

c) ha az eset körülményeiből képest attól lehetne tartani, hogy a vizsgálat a vádlottnak más érdeklétekkel vagy tanukkali összebeszélése, vagy a büntett avagy vét-ség nyomainak megsemmisítése által megghiusíttathatnék, vagy más módon megnehezíttethetnék.

152. §. „Az előleges letartoztatás az előbbi szakasz-ban kijelölt esetekben bármely járási bíróság által, mint szinte az álladalmi ügyész felszólítása következtében, vagy hivatalból a biztonsági hatóság hivatalnokai, vagy község-előljárók által csendőrök vagy a közbiztonság más köz-lőnyei utján eszközölthetetik, 1 151. §. b) betű alatt em-lített esetekben pedig csendőrök, vagy a közbiztonság más szolgálai által még különös megbízás nélkül is végre-hajthatatik.

Ezen esetekben azonban a letartoztatott személy a biztonsági hatóság vagy a járási bíróság által tüstént ki-hallgatandó; és ha a mutatkozik, hogy további letartozta-tásra ok nem létezik, azonnal szabadon eresztendő, ellen-kező esetben 48 óra alatt a vizsgálati bíróságnak átadandó

A 37. §-hoz.

*) L. a 18. §-nak *) jegyzetét.

Az 56. §-hoz.

*) Az ált. bünt. perrendt. ide vonatkozó §§-sai a következők:

201. §. Az álladalmi ügyész és a magán vádló mindegyik megszüntetési, fölhagyási vagy perbefoghatási határozványról, még pedig a magánvádló egy másolatnak hivatalbéli kézbesítése által, az álladalmi ügyész pedig a határozványoznak megsemmisítés végett közlése által, értesítendő.

A fölhagyási és perbefogatósi határozványok a ha-tározási indokokkal együtt a vádlottnak is még pedig, ha el van fogva, a vizsgáló bíróság egy tagja által szóval kihirdetendők. Ez alkalommal a vádlott a perbefogatósi határozvány ellen öt illető fölebbezésről, és a vád elleni védelmezési jogáról (213—215. §§.) értesítendő, és az értesítés megtörténte a fölveendő jegyzőkönyvben elisme-rendő. Kivánatára neki a törvényszék ily határozványá-ról és azok indokairól hivatalos másolat is szolgáltatandó ki. Ha pedig nincs elfogva, ugy neki ezen másolat hiva-talból, tartozkodási helyének járási bírósága által kézbe-sítendő.

Ha megszüntetési vagy fölhagyási határozvány ho-zatott, a vizsgálati írományok csak az ily határozvány jogerőre emelkedése után juttatandók a vizsgálati bíróság-hoz vissza; perbefogatósi határozványról pedig ezen íro-mányok, ha a vádlott a vizsgálati bíróságnál fogságban van, s a perbefogatósi határozvány ellen bejelentett föle-bbezésének fogantatba vétele végett az írományok megsemmisítését kívánja (203. §.), ezen határozvány nyilvánítása után azonnal a vizsgálóbíróságnak visszaküldendők.

Az elfogott vádlottnak a törvényszék vizsgálati fog-ságába szolgáltatása azon esetben, ha az már különben is a törvényszéknél nem vizsgáltatott meg, vagy ennek különös utasítása folytán már előbb oda nem szállítottat be, rendszerint csak a perbefogatósi határozvány jogerőre emelkedése után történendik.

203. §. A fölebbezés, a határozvány kinyilatkozta-tásától számítandó 24 óra alatt, a vizsgáló bíróságnál,

**) 380. . Hivatalos üzőbe vétel. „Ha reméshető, hogy vala-mely elszökött gyanus egyént üzőbe vétel által utól lehet érni, ugy a vizsgáló bíró és a járási bíróságok s a rendőri hatóságok kötelesek, a nevezett egyént nyílt meg hitelező levéllel ellátott szolgák által üldöztetni. Azok ez alkalommal nincsenek saját járásukra szorítva, hanem ezen üldözést az ausztriai álladalom határáig kiterjeszthetik. Minden bíróságok és rendőri hivatalok kötelesek az üldözőket elő-segíteni.

7. §.

Mindenik fogoly, fogságának megkezdésekor, nyilatkozatra szólítandó fel az iránt: vajjon saját költségén akarja-e magát élelmeztetni; különben szabályszerű ellátásáról a fogház igazgatósága gondoskodik. Az első esetben a fogoly, a házi rendet nem zavaró módon, a mértékletesség határai között, külön ételekkel és italokkal élhet.

Az illetőnek a burnótozás és dohányzás, valamint gyertyavilág helyett, saját költségére, a lámpa használata is szintén megengedett.

8. §.

A fogolynak megengedhető minden oly foglalkozás, mely által a házi rend és csend nem zavarthatik; különösen szabadon választhatja olvasmányait, s könyveket és folyóiratokat saját költségén járathat.

9. §.

A fogoly a fogház zárt udvarán vagy kertjén belől, naponként összesen hat órán át, és pedig d. e. 8—11 óra között, s d. u. a téli hónapokban 2—6, a nyári évszakon át pedig 3—7 óra között a szabadlevegőt tetszése szerint élvezheti.

10. §.

Reggeli 9 órától 11 óráig s délután 2 órától 7 óráig látogatásokat fogadhat, míg ezen kedvezményvel visszaélés nem tapasztaltatik. Azonban mindenik látogató tartozik a fogház igazgatójától nevére szóló látogatási jegyet kérni, a ki azt, ha alapos kifogások nem forognak fenn, nem tagadhatja meg. Látogatójegy előmztatása nélkül a fogházba senki sem bocsáttathatik be.

11. §.

A sajtó-fogoly szabadon küldhet leveleket, s a hozzá intézettek is, ellenőrzés nélkül, kézbesítendők neki.

12. §.

Betegség esetén a fogoly a fogház orvosa által gyógyíttatik; megengedtetik azonban, hogy saját költségén más orvos segélyével élhessen. Súlyosabb, vagy hosszabb ideig tartó betegség esetében megengedtetik: hogy a fogoly szülője, házastársa, testvére, vagy gyermeke által ápoltsassék, s e végből az illető rokonnak a fogoly betegsége tartamára a fogházban való tartózkodásra engedély adandó.

13. §.

Az igazgató és az őrszemélyzet a fogoly irányában magukat ildomosan tartoznak viselni; de kötelessége a fogolynak is azok iránt hasonló viselkedést tanusítani, figyelmeztetéseknek engedelmessékedni és a házi rendnek szabályait megtartani. A fogoly továbbá a fogház tulajdonán ejtett minden kárt megtéríteni tartozik.

14. §.

A fogház őrizetére rendelt őrök által minden szökési kísérlet a szükséges eszközökkel megghusítandó.

15. §.

Az igazgató azon fogolytól, ki a jelen utasítás határozatait, vagy az ezek által szabályozott házi rendet megsérti, s az ezt követő figyelmeztetésre sem hajolván, szabály-ellenes viselkedést folytatja: fegyelmi büntetésekként a fönnbbi 7. 9. 10. és 11. §§-ban engedélyezett kedvezményeket, legfőlebb két hétre terjedőleg, megvonhatja. Ha pedig a fogoly még ezentúl is szabály-ellenesen viselné magát, vagy a fennebbiekben még szigorúbban fenytendő kihágást követne el: ezt az igazgató, a tényállás körülményes előadása mellett, súlyosb fegyelmi büntetés kiszabása végett az igazságügyministeriumhoz azonnal feljelenteni tartozik.

16. §.

A fogoly ítéletileg kiszabott fogság idejét kitöltvén, vagy netalán legfelsőbb megkegyelmezés következtében fogsága véget érven, a fogház felügyelője által igazolvánnyal ellátva, szabadon bocsáttatik.

Székelyföld.

Marosszék képviselő-bizottmányának f. é. aug. 3-án tartott gyűlése. *)

Főkirálybíró Mikó M. 10 óra után az elnöki széket elfoglalta s előrebocsátván, hogy miután a megye szervezés tárgyában kiküldött 40-es bizottság munkálatait elvégezte, szükségesnek tartá a szék képviselő bizottmányát egybehívni, melyet ezennel meg is nyit.

A főjegyző olvassa a belügyér rendeletét a marosvásárhelyi kövezet- és lavámjának módosítása iránti feliratra. Tárgyalás van t. i. folyamatban, hogy a M.-Vásárhelyen átvonuló országutak állam-e vagy községi költségen tartatnak fenn, annak idejében újabb értesítést teend. Tudomásul vétetett.

Olvasatnak Tisza Lajos és Bittó István új miniszterek leiratai, melyekben kineveztetéseket hozzák tudomásul s a törvényhatóság közreműködését kérik. Tudomásul vétetett. Üdvözlő feliratok is indítványoztatnak, de a gyűlés azokat nem tartá szükségesnek.

Következett egy igazságügyminiszteri rendelet a törvényszékek és járásbírók székelyhelyei iránt, melynek Marosszéknek érdeklő része olvastatott tel, t. i. hogy körünkben 1 tnyssék és 5 járásbírószék lesz.

Magyar F. nem tudja, hogy a mi munkálataink a területbeosztásra nézve, mennyire méltányoltattak, de ha a bándi járásbíróshoz Marosszéken kívüli más területre is nem csatoltatnék, akkor a nevezett járásbírószék székelyhelyét M.-Vásárhelyre áttétni indítványozza, hogy ne kénytelenitessünk a szék szélére járni. Ilyés J. az indítványt, mert a bándi járásbírószék itteni indítvány folytán állítatott fel, — a területbeosztás pedig így is csak később történik. Az indítvány elejtetett.

Következtek a telekkönyvi hatósággal felruházott járásbírószékek iránti igazságügyminiszteri rendelet, s egy nagy halmaz új törvény, melyek kihirdetés végett küldettek meg, mind Svéd-, Francia- és Olaszországgal kötött egyezmények a közbüntetéseknek kölcsönös kiadása iránt; a guatemalai köztársasággal, siami és japani államokkal kötött kereskedelmi és hajózási szerződések, a határőrségi posta-, távirat és tengerészeti pótköltségek fedezéséről t. cz. A törvényszékek és kir. ügyészségekre vonatkozó, valamint a földhitelintézet iránti törvények, továbbá a kínai császárral s az északamerikai consullal kötött kereskedelmi szerződések, a gömöri iparvasut, vízszabályozás, gátrendőrség, sert kölcsönének adómentessége iránti törvények, s az egyesült amér. államokkal a kivándorlók állampolgársága iránt kötött szerződés kevés időmulva még a szászországgal egybekötő vasut s a fiu-meik kikötő költségeit és a községek rendezését tárgyzó törvényezik.

Tudomásul vétetnek, s a levéltárba helyezendők. (Folytatása köv.)

Helyi dolgok.

— A városi képviselő-testületnek folyó hó 2-ára hirdetett közgyűlése, kellő számú tagok hiánya miatt nem tartathatott meg, dacára hogy felette fontos és sürgős tárgyak várják az elintéztést. Ehhez nem kell több commentár! Mára, ugy halljuk, ismét megkísértik a tagok egybeültetését.

— Műgyetemet Maros-Vásárhelynek. A „Pesti Napló” s utána a „Kelet” a tanügyi reformról, s jelesen az egyetem és műgyetem szervezéséről értekezvén, míg egyfelől a második magyar egyetemnek Kolozsvárt felállítását erőiesen sürgetik, azt is fejtegetik, hogy a vasut-hálózat orásmérvű kiterjedése, s a gyáripár lábra kapása, mind több-több technikust igényelvén, egy második műgyetem felállítása szintén szükségessé vált, s ennek székelyhelyül Maros-Vásárhelyt, mint „a műgyetem befogadására nagyon alkalmas várost” ajánlják.

— A lövés- és torna egyletek, a mint olvasuk, még Oroszországban is kezdenek terjedni, csak a miénk nem tud már valahára létrejönni. Vajjon még mindig a helybeli nemes Tanácsok a k a r a t a akadályozza azt?!

— Virilis szavazatok. Nem is képzelné az ember egyelőre, hogy a virilis szavazatok minő hatással vannak még a magán életre is. Többeket ismerünk, kik csakhogy a személy szerinti szavazási jogot megnyerhessék, állami adójukat a valódi jövedelmüknek megfelelő összegre fölemeltetni törekcszenek. Ez az állam kincstárnak mindenestre javára szolgál; sőt ezen intézmény újdonságánál fogva, még az összebonyolódott birtokviszonyok kitisztására és evidentiában tartására nézve is, legalább még most jótékony befolyást gyakorol, s ez a közhitelt nem kevésbé emeli. De tudunk oly egyént is, kit nagykitéjedésű üzleti viszonya sem birt eddigelő az irás mesteriségének elsajátítására ösztönözni, most csakhogy virilis szavazatot nyerhessen, késő venségében inni és olvasni tanul. Bárcsak közmivelttségünk nem nagyon kecségtető állapotán is lendithetne valamit az új bizottsági-tagsági minősítvény.

— Vízbeulás. E hét elején a Marosba a nagy gát alatt egy ottan fürdő iparos-segéd halt bele. Szerdán temették el a szerencsétlent. Mint némelyek beszélnek ugyanekkor egy másik egyén, egyik gyümölcszárusné férje is a vízbeúlt volna. Elég haljóslatu volt azon nap, mert a közeli fekvésű Csitszentiványban is a feredés két fiatal lány, két nővér életébe került. Az idősbik ugyanis igen be találván menni a Marosba, őt a segélyére siető hugával együtt elsodorta a folyam. Csodálatra méltó minálunk a rendőri intézkedések primitív volta, víz-rendőrségnek

*)A többi székely székekben is most folynak a fontos szervezkedési márchálisok. Vajmi kíváncs volt az ezen gyűlések folyamatát a „Székely Hírlap”-ban olvashatni! Kérjük a t. főjegyző urakat, bár vázlatos tudósításaikkal lapunkat megtisztelni! Szerk.

len törvényben meghatározott idő alatt, valamely bel-földi büntető bíróság által vizsgálat alá nem vonatott. Az elévülés tehát félbeszakasztatik, ha a tettes mint vádlott ellen idézvény, elővezetési vagy elfogatási parancs adatott ki, vagy ha ő, mint olyan, már kihallgattatott, vagy elfogatott, vagy utáneredés, avagy nyomozó levél által üldözött.

E mellett azonban, hogy a tettes az elévüléshez igényt tarthasson:

a) A vétségéből vagy kihágásból már semmi haszonnak sem szabad kezei között lenni továbbá szükséges, hogy

b) a mennyiben a büntethető cselekvény; természet megengedi, kártérítést szolgáltatott legyen, a mely föltétel tehát a becsület biztósága elleni vétségeknél és kihágásoknál nem kívántatik meg; és

c) az elévülésre határozott idő alatt sem büntet, sem vétséget vagy kihágást ne követett legyen el.

532. §. Az elévülés ideje, a mennyiben a törvényben egyes eseteknél a panaszjog érvényesítésére rövidebb határidő nincs különösen megállapítva, oly vétségeknél és kihágásoknál, melyekre a törvényben, mint legfőbb büntetés, első fokú, súlyosítás nélküli fogság, vagy ötven forintigani bírság van határozva, hat hónap; minden egyéb súlyosabban büntetendő vétségeknél és kihágásoknál, valamint ott is, hol jogok és jogosítványok elvesztése van büntetésül rendelve, egy egész év.

Igazságügyminiszteri rendelet.

(Kelt 1871. július 1-én. 1769. I. M. E. sz. a.)

melylyel a sajtóvétség miatt elítelt egyének fogság-büntetésének végrehajtása iránt kiadatott az

UTASÍTÁS.

1. §.

Sajtóvétség miatt elítelt egyének fogság-büntetésüket az e végre kijelölendő államfogházban állják ki.

2. §.

A sajtóvétség miatt hozott ítéletnek végrehajthatósága esetében, a sajtóbírószék elnöke írásban szólítja fel az elíteltet a fogság-büntetés megkezdésére.

Ezen meghagyásban megjelölendő azon államfogház, melyben az elítelt büntetését kitöltendi, s meghatározandó a nap is, melyen magát a megjelölt államfogház igazgatójánál jelenteni, s büntetését megkezdeni tartozik.

Egyidejűleg értesíti a sajtóbírószék elnöke az államfogház igazgatóját is, és az értesítés mellé az elíteltnek személyleírása, valamint az ítélet hivatalos alakban kiállított egy példánya lesz csatolandó.

3. §.

Ha az elítelt, a kitűzött napon, nem jelentkezik az államfogház igazgatójánál: ez utóbbi 24 óra alatt köteles ezen körülményről a sajtóbírószék elnökét értesíteni.

Az elnök köteles ily esetben az elíteltnek le-tartóztatása és a fogházba való szállítása iránt a szükséges intézkedéseket azonnal megtenni.

4. §.

A megjelent, vagy beszállított egyén azonnal a fegyház igazgatója elé vezettetetik, a ki a személy azonosságát megállapítván, a fogolynak nevét, valását, életkorát, állapotát, honosságát, rendes lak-, vagy tartózkodási helyét; a büntetést, melyért elíteltetett, továbbá a fegyházba érkezésének és kiszabadulásának napját, az intézet anyakönyvébe bejegyezteti.

Ezután figyelmezteti a foglyot a házszabályok pontos megtartására, és a jelen rendelet egy példányát kézbesíti neki; ennek megtörténtével a fogoly a számára rendelt fogság-helyiségébe kísértetik.

5. §.

A fogoly saját ruháját és magával hozott egyéb ruhaneműit, ágybelijét, evő-, ivó- s öltöző készületeit, írószereit, könyveit, ékszerait és pénzét magánál megtarthatja.

6. §.

Mindenik fogoly rendszerint külön helyiségbe, a legszükségesebb butorzzattal felszerelt, egészséges és világos zárkába helyeztetik el.

Ha azonban a fogház helyi viszonyai nem engednék meg mindenik fogoly külön elzárását: ez esetben ketten, sőt hárman is egy nagyobb zárkába zárathatnak.

még csak a neve is hiányzik. A veszélyes helyeken minő a gátalatti, de különösen az u. n. „nagybolygó“, mely kanyargó örvényével évenként annyi éltet rabol el, s mely az idén is megkivánta már áldozatát, akadály nélkül és háborítatlan fűrődhetik boldog boldogtalan. Pedig az emberi természet gyarlóságánál fogva, az ottani fűrész látása csáberővel bír a kevésbé jól uszókra nézve is, kiknek aztán kellőleg meg nem fontolt lépésük éltükbe szokott kerülni. Vajjon miért nem tiltja és gátolja meg rendőrségünk az ottani uszálást?!... Oh de mit is kívánunk mi rendőrségünkől, hisz annak gyarlósága kimondhatatlan, minden lépten nyomon találkozunk!

— **Közelebbi** 61-ik számunkban a maros-vásárhelyi legtöbb egyenes államadót-fizetők névsorába Antal László orvos tudor neve elbeteleződött nyomtatott csillag; ellenben csillag jön Csiki Márton okl. és Péterffy József ref. espres neveik elébe miután ők már is odanyilatkoztak, hogy a maros-széki bizottsági tagságot kívánják elfogadni.

— **Tudvalevőleg** a vasutépítési igazgatóság bizonyos kisebb nagyobb darab földmunkálatok elkészítését szokta egyes vállalkozóknak általában bérbe kiadni: a vállalkozók aztán munkásaikkal végeztetik azt. De találkozunk aztán olyan meggondolatlan, hogy ne mondjuk lelkiismeretlen vállalkozók is, kik hatravakra felfogadják a munkás székelynépet, dolgoztatják napokon át, s mikor fizetésre kerülne a dolog akkor még ők állnak felyül, s gorombáskodnak a szegény izzadó munkásokkal, hogy nekik nincs pénzük, elfogyott, s ne is háborgassák őket érte. Ilyes historia történt e hét elején is, a helyi indóház, környékén. A zugolódó székelység aztán elhíreszteli mindenfelé ezen gazdálkodási módot, s mi esoda, ha a benszülött munkás néposztály vonakodik a vasuton dolgozni. Mi tehát a vasut építési igazgatóságnak figyelmét hívjuk fel a mondott vállalkozókra, mert a róluk elterjedő rossz hír okvetlenül káros visszahatással van mind az építészeti igazgatóságra, mind általában a vasut építésre is.

— **Reményi Ede** f. hó 1-jén adta, a kedvezőtlen időjárás miatt az előbbieknél kevésbé népes 3-ik hangversenyét, melynek tisztajövedelme egy harmadrészben a helyi kisedővő intézet javára volt fordítandó.

— **Kutyahistória.** A július 18-i városi képviselő testület ülésében egy kutya is szerepelt, tudósítónk történeti hűséggel emlékezett meg a nemes állatról. E miatt utólag a kutya érdemes gazdája (ki mellesleg városi szenátor), krimináliter megtámadta tudósítónkat a kutya resemóján elkövetett merényletért!! Hogyan? A szenátor ur ebből személykérdést csinál? Illetőleg ezért személyeskedik? Na, ez valóban emineus felfogás! Ne vigye becses kutyáját a gyűlésbe, mert ez illetlenség! s általában, talán nem képzeli, hogy kutyája, sőt saját szenátóri személye is felyül állana minden kritikán? Megkritizáljuk bizony mi kutyástul macskástul mindazokat, kik közügyeket kezelnek, mert ez a mi hivatásunk és kötelességünk, kik a publikum érdekeinek nyilvános őrei vagyunk. Ha pedig a megkritizált bármely tekintetben sérelmet érez: nyitva állnak számára is hasábjaink mindenkor, de nyilvános személyeskedéseket kikérünk!

KÜLFÖLD.

Legujabb táviratok:

— Genf, július 27. A madridi hercegné ma reggel leányt szült. — Az újon szülött hercegnő Elvir nevet nyert.

— Berlin, július 28. Általános stricke van készlőben több, munkás osztály be fogja szüntetni a munkát.

— Trieszt, július 28. A török tartományokból érkező hírek szerint az ottani helyzet nagyon fenyegető. A lakosság közt uralgó igazgatottság igen nagy, kivált Albániában, hol a lakosság s a hadsereg közti összeütközések napirenden vannak.

— Páris, július 29. A halandóság Párisban a múlt héten csökkent. A halálesetek száma ugyais 778 volt, míg a megelőző héten 859. A halál-ok egy esetben sem volt kolera.

— Madrid, július 26. A kortes összeülése okt. s nem szeptember 1-jére van határozva.

— Páris, 29. Gambetta, Louis Blanc köztársasági radikalusok közti egyesülés érdekében gyűlést hívtak össze. A hadügyi bizottság egyhanguslag elfogadta a védőkötettségét 20 évi szolgálattal. 11 magyar püspök elfogadta a csalhatatlanságot. (?)

— Páris, július 29. Marquis Chasseloup-Labat a hadsereg-újászervezési törvény előadójává választatott. — Az „Unión“ mondja, hogy a jobboldali képviselők gyűlekezete, az ugynevezett „Rennion des Reservoirs“ a Thiersnek adott fülhatalmazásnak meghosszabbítására vonatkozó indítványt tegnap elvetette.

— Belóvár, július 30. Rosenzweig altábornagy s a polgárosítás keresztyulvitelére kinevezett királyi biztos Truszky főispán kíséretében ma vonult be Belóvárra a lakosság nagy örömjaja közepett.

— Kattaro, július 30. Ausztia Montenegrónak 100,000 frtot készűl előlegezni utépítésére Rijikáig. Az ügynek politikai jelentősége van.

— Berlin, július 30. A szövetségi tanács Würtembergnek a dohánygyedáruságra vonatkozó javaslatát elvetette.

— Newyork, július 30. Egy newyorki személyszállító hajó földelzetén ma explózió volt, a mely alkalommal 150 egyén megöletett.

— Páris, július 31. A párisi pótválasztás eredménye a következő: A párisi unió jelöltjei közül megválasztatott 20, a rue Turbigo jelöltjei közül 26, két megválasztott mind a két névsorban ben van. Megválasztatott Mottu és Cantagrel is. A „Journal des Debats“ szerint Thiers elfogadta Favre lemondását.

— Flórencz, július 31. Rómából jelentik: a szin-

dikus Garibaldi tábornoknak Róma fölszabadulásának alkalmából az arany érdemkeresztet kézbesítetté.

— München, július 31. Bajor lapok müncheni levelezői tudni akarják, hogy a német császár útját Gasteinba Münchenen át szándákoznék venni, s hogy a bajor király ennek viszonzásul az ősszel Berlinbe fogn a utazni.

— Bécs, július 31. A „N. fr. Pr.“ egy táviratot hoz Berlinből, a mely szerint a német kormány rendeletet adott ki, hogy az elsassi hivataloknál lehetőleg elsassiak alkalmaztassanak, s Elsass és Lothringen csatóránai mihamarább kijavittassanak.

— Bécs, aug. 2. Az angol-francia vámszerződés nem mondatik fel, hanem februárban revidálni fogják. A nemzetgyűlésben Temple interpellálai akarta a kormányt az általános belpolitika ügyében, de Thiers kijelenté, hogy most nem fogadhatja el az interpellációt, mert annyira igénybe van véve minden ideje, hogy nem felelhetne rá. Akamra a válasz adást a belügyi budget tárgyalásáig elhalasztá. Az angol felső ház bizalmatlanságot szavazott a kormánynak. A francia köztársasági töredékpártok fusiója nem sikerült.

VEGYES.

— **Az erdélyrészi** főispánokat, főkirálybírákat, főkapitányokat és a szászok ispánját a királyi biztosság e hó 7-e városunkba hívta az első folyamodású bíróságok föllállítása körül teendő föltételek előleges értekezés végett. A tanácskozás tárgyait képezendik: tervezet az erdélyrészi helységeknek a társas törvényszékek- és egyes bíróságokhoz való beosztása és a törvényszékek részére szükséges helyiségek építése, vagy pedig a már meglevők átalakítása iránt. A tanácskozás eredménye aztán végelhatározás végett az igazságügyérhez fog terjesztetni.

— **József főherczeg** a margitszigeti gyógyfürrás viz jövedelmét az orsz. magy. gazdaszanyegylet árvaí és a gyermekmenház részére ajándékozván, ezen kegyelet már is meghozta áldásos gyümölesét. Az e czélra július 2-án föllállított persely ugyanis július 26. fölnyitott és érezipénzen kívül egy öt forintos, 9 egy forintos és háromszáz ötvenöt darab 10 krajczáros, összesen 153 frt 70 kr. találtatott, mely összeg a takarékpénztárba betétezt.

— **Szép tett.** Borzási Borbély József ur 4953 frt 25 krt és 980 drb. ezüst huszasnyi alapítványt tón a zilahi ref. főiskolánál és pedig a tanodai előjáróság szabad rendelkezésére bocsátván az alapítvány kamatait — természetesen iskolai czélokra.

— **B. e. b. Radák István** végrendeletileg 2000 frtnyi alapítványt tón, oly kikötéssel, hogy az összeg — az erd. ref. főconsistorium felügyelete alatt — takarékpénztárilag kezeltesék, kamatai pedig fele részben özvegy papnéknak, fele részben jó igyekezetű kolozsvári ref. tanulóknak adassanak ki.

— **Leitner Nándor** pesti születésű bankár 10,000 frtot adományozot az első pesti honvédszázalójának oly czélból, hogy az összeg kamataiból a tetteges szolgálatban lévő kitünőbb altisztek segélyeztessenek és ez által a katonai kötelességek teljesítésében buzdittassanak. Az adomány-terés szerint a 10,000 frt után járó kamat már 1871-iki január 1-től felvehető.

— **Mult vasárnap** választá meg mind pesti egyetem, mind a budai műgyetem rectorait a jövő tanévre. A pesti egyetemnél Toldi Ferencz 16 szavazat közül 15-öt kapott, s Margó Tivadar egyet. Ekkép érdemes tudósunk ugy szólva egyhanguslag lett rector s jubiláris ünepélyéhez most már e megtiszteltetés sem hiányzik. A budai műgyetem rectora pedig Stoczek József tanár lett.

Törvénykezés.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblánál 1871. augusz. 7-ik és következő napjain a következő ügyek fognak nyilvános ülésben tárgyalatni.

I. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Ferencz Károly.

Pozmák Anna, Pozmák Juon hagyatéka e. 300 frt i. Lokodi Ignác örökösei Florián Dániel e. 210 frt iránt Tröschler József és társai Rozman Mihályiالي végrehajtási ügye. PittersGeorg Plonka Antal e. pere 80 arany iránt Sükösd József László Ludwika ezülettett gr. Toldi e. pere 802 frt 62 kr. i. Anken G. és társa kereskedő czégnek Jakabos Agoston e. 287 frt 85 kr. i. Zöldfási Dániel Rozenberger Salamon és társa e. birtokhábor i.

Előadó k. t. bíró Csergyedy János.

Kirr Mihály és társa, Persán községe e. 405 frt 60 kr. i. Penciu Niculai Penciu Ivanu egy szántó i. felső Comann községe, alsó Comann községe e. birtokháborítás i. Friedsmann Arnold Burszán Juon e. 14 frt 73 kr. i. Siandruca Mathein lui Siandruca Tampea Dávid e. ingatlanok visszaadása i. Nagy Dániel mint özvegy id. Fülöp Sámuelné született Jancsó Anna hagyatéka képviselőjének Kovács Aron mint kiskoru Szöcs Vilma gondnoka ellen 365 frt i. Bindea Todor Bindea Pantilimon és társa e. sommás visszahelyezés. i.

Előadó k. t. bíró Leszay Lajos.

Radutiu Moisse mint Juana Vasilie. Bukur gyámja felperes Zonta Ranga alp. e. 9 frt 60 kr. i. Schneider András örökösei felpereseknek Gross András alp. e. 17 frt i. Rissdörfer József, Kugler Ferencz e. 1100 frt váltó adósság i. Baesan Juon Dragomir Stefan s Rusz Ilisia hagyatéka e. végrendelet s átruházási okmány érvénytel. a cs. kir. pénzügyészség által képviselt kincstár Lang József mint Waadt község falubirája s ugyan oda való több Bóér család e. keresma jog i. Pálfi József Válasz-

utján Tyifor és tarse e. birt. hábor. Zsoszán György Zsoszán Leszkusz e. sommás visszahely. Hirschmann Adolf m.-vásárhely sz. kir. város közönsége e. 500 frt i. pere.

Előadó k. t. bíró Gyarmathy Samu.

Szebeni kölcson pénztár, Zachariades J. G. hagyaték tömege és társa e. 500 frt i. Lien Mihály és társa Kesula György és társa e. tulajdonjog i. Römmer Ferencz Hincz Teréz e. vagyon elkülönítés i. Szász Károly Taub David e. 280 frt i. Stanciu Dumitru Mikleusin Dumitru e. 6 drb. juh. i. Calacineanu István Bachmann András és társa e. számódás tétel. i. Henter Vilmos Drottlet János e. 16 frt i. Fischer Gyula Mariaffy Józsefné e. 85 frt i. Stefleanu Parasciva Hasieganu Miklós e. 1600 frt i. Wocet János csödtömege Mircu Jordán e. váltó ügye Funták Kozma Zeyk Antal e. egyzsántó föld. i. Pandrea Tamás Babesch Juon e. 1313 frt i. Oprea Rosiu Juon Sosiu e. számódás tétel. i. Iszlai Ferencz György Zsigmond és Tischler Mayer e. 928 frt i.

II. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Petri Ádám.

Lukács János Bartha Susánna és Lukács András e. ingóságok tulajdonjoga i. Baumann Wilhelm, Kostend János e. 32 frt 16 kr. i. id. Dombi Mózes Pap János és társa e. zálagos fekvők kibocsátása i. Miklós, Jánosné és társa Major Ferencz e. örökösödés i. itj. Miku Juon id. Miku Juon e. sommás visszahely. Burprich Mihály Dolmer János e. 82 frt i.

Előadó k. t. pótbíró Illyés Károly.

Marincsan Vaszikának Marincsan Nia és társa e. haszonbérbeli elmozdítás és 300 frt haszonbér megfizetés i. Dájbukat kereskedő czégnek Balint Miklós e. 210 frt 86 kr. és járulékal i. Szacsmann Zsuzsanna Kusnyai Mihály e. gyermek tartás i. Nagy Józsefné Herczegán Miron és társa e. 40 frt haszonbér i. Mandula Albert Nagy Samu István e. 20 frt i. Granes Niculaj Melter Sára e. 83 frt 20 kr. i. Kulsera Mátyás Haslanga Juon e. 21 frt 20 kr. i. Bukur Oanika, Nucza Oanika e. több ingóságok kiadása i.

IV. Tanács urbéri ügyben.

Előadó k. t. pótbíró Gruz István.

Varga János, Fülep Sándor e. egy urbéri birtokért. gr. Bethlen Sándor és társai az Arokalyi tagosítás erdő és legelő szabályozásért. Hollaki Pál jogutodai Stáncsai Dávid e. egy székely örökségért. Tátár Izsák Baki Károly e. egy urbéri telek állományért gr. Peachevich Márknak Szabó Mihály e. alodialis birtokért. Ugyanannak Czerbe Niculaj e. egy majorság telek. visszaadásáért indított urbéri pere.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(aug. 5.)

5% metallique	59.45
5% nemz. államkölcson	69.40
1860. államkötvény	101.75
Bankrészvéný	765.—
Hitelrészvéný	287.20
London	121.75
Ezüst	121.—
Arany	5.81
Napoleon arany	9.72 1/2
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	81.—
„ „ „ temesi	78.50
„ „ „ erdélyi	76.60
„ „ „ horvát-slavon	86.25

Felelős szerkesztő: RAPOLTY KÁROLY.

Sz. 3281. 1871.

Hirdetmény.

Maros-Vásárhely sz. kir. város közönsége részéről köztudomásra juttatik, miszerint a főméltóságú m. kir. belügyministeriumnak 1843. szám alatt tisztelt engedélye folytán a Maros folyam II-ik ágán építendő nagyhid kiépítése föltött folyó év **augustus hó 16-án d. e. 9 órakor** a város tisztai házánál nyilvános árlejtés fog tartatni, miről vállalkozni kívánók, azon figyelmeztetéssel értesittetnek miszerint a felkiáltandó 10,596 frt 59 kr. összeg 5%-ját minden árlejtezni kívánó a bizottmány kezeihez letenni köteles; a nem helybeliek vállalkozási képességükről, erkölcsi és politikai maguk viseletéről hiteles bizonyítványt előmutatni tartoznak.

Megjegyeztetvén, hogy az előmérésben kijelölt ezen hid építéséhez cserfát a városi közönség díj nélkül szolgáltatja ki.

Az árlejtési föltételek rajz és előmérés a tisztai háznál hivatalos órákban a főjegyzői irodában előlegesen is megtekinthetők.

Szabályszerűen kiállított írásbeli ajánlatok a szóbeli árlejtés megkezdése előtt elfogadtatnak.

Maros-Vásárhelyt, 1871. augustus 1-én.

A városi Tanács.

(61)

1—3

vagy a mennyiben a határozvány a vádlottnak más bíróság által kézbesített (201. §.), ha jobbnak véli, akár ennél jelentendő be. Ha a vádlott által a bejelentés az utóbbinál történt, úgy ez köteles ezen bejelentést minden haladék nélkül a vizsgáló bírósággal közölni.

A főbbezésről netaláni lemondás, a lemondó által többé nem huzathatik vissza. A főbbezés fogamatba vétele legfőlebb 8 nap alatt, a bejelentés napjától számítva, a vizsgáló bíróságnál vagy szóval vagy írásban beadandó. A főbbezés fogamatba vételére a vádlott magának jogértő képviselőt vagy ennek hiányában más értelmes és feddhetlen férfit is választhat védőül. Ugy ennek, mint a főbbezésre jogosított bármely egyének is, a főbbezés fogamatba vétele végett a vizsgálói irományok megsemmisítése kellő vigyázat alatt megengedendő.

Az elkészt, vagy a lemondás megtörténte után bejelentett főbbezés, mint szinte annak a törvényes határidő alatt nem teljesített fogamatba vétele is, a vizsgáló bíróság által visszautasítandó.

212. §. A felsőbb bíróságok határozatainak kihirdetése és kézbesítése tekintetében is a 201. §. szabályai alkalmazandók. Az ilyes határozatokról azonban minazon személyek értesítendőek, kik az alsó bírósági határozat ellen felebbezésseltek, és a vádlott számára kiadványban a 201. §-ban kiszabott értesítvény írásban is oda melléklendő.

213. §. A perbefogási határozvány kihirdetése alkalmával (201. és 212. §§.) a vádlottnak egyszersmind tudtul adandó, hogy ő a végeljárásnál védőt használhat, és azt vagy maga választhatja, vagy annak választását azon bíróságra bízhatja, mely előtt a végeljárásnak történnie kell.

Miadazon esetekben, melyekben oly büntett forog fenn, melyre a törvényben halál, vagy legalább is öt évi börtönbüntetés van szabva, a vádlott mellé védő hivatalból rendelendő, még ha ő ilyest használni nem akar is.

Ha valamely vádlott a bíróság előtt tudvalevő viszonyainál fogva a védelmezési költségeket saját vagy másból fizetni nem képes, melléje a bíróság által szegények képviselője adandó.

Mindazon esetekben, melyekben a bíróság köteles képviselőt rendelni, az a bíróság helyén lakó védők közül (214. §.) választandó. Ha pedig a bíróság az ügyvédek közül akar védőt rendelni, oly helyeken, hol ügyvédi választmány (ügyvédi kamara) létezik, az ügyvéd személyének megnevezését ezen választmányra bízhatja.

Ha több, ugyanazon büntethető cselekvény miatt perbefogott vádtársak léteznek, kik képviselőiket maguk választják maguknak, úgy rájuk hagyatik az is, hogy többben közülök egy közös védő által akarják-e magukat képviseltetni, vagy sem. De ha a védők több vádtársak számára a bíróság által rendelendő, a bírói tárgyalás előlölőjének szabadságában áll, azok közül többek számára, közös vagy ellenkező érdekéhez képest egy vagy több közös képviselőt rendelni, vagy ha azok kinevezése az ügyvédi választmányra bízatik, ennek azon számot kijelölni, mely az ezen viszonyokrai tekintettel szükséges.

A kirendelt képviselőknél azonban, szabadságukban áll, azon esetben, ha az irományok megsemmisítése és az általuk képviselendő személyekkel értekezlet után a védelmezést a bírósági elnök által kiszabott módon alkalmasnak nem találják, nagyobb számú képviselőket is indítványozni, vagy a védelmezést maguk között más módon osztani fel.

Egyszersmint mindenik védőnek, kire több oly vádtársak védelmezése bízott, kiknek képviselését nem véli egyesíthetőnek, mint szinte a vádlottnak is, ha úgy véli, hogy a számára rendelt védő az ő képviselését nem veheti észszerűen, szabadságában áll, ezt az elnöknek följelenteni, és a kellő megváltoztatást kérni.

214. §. Mindenik országos főtörvényszék köteles, saját területére nézve a védők névjegyzékét elkészíteni, mely mindegyik év kezdetével megújítandó, közzéteendő, és mindenik büntető bíróságnál kifüggesztendő. Ezen névjegyzékbe mindenek előtt, minden az országos főtörvényszék területében az ügyvédséget valóban gyakorló ügyvédek veendőek fel. Abba azonban kérelmők folytán a bírói hivatal, ügyvédség vagy jegyzőség viselésére nézve megvizsgált jogértők, mint szinte a jogtan nyilvános tanárai is fölvétethetnek, ha az országos főtörvényszék a tett nyomozások folytán azoknak aggálytalanságáról meggyőződött. A ki magát az ezen névjegyzékből kiírkészítés által sörte érzi, az iránt az igazságügyi ministeriumnál panaszt tehet. A névjegyzékbe fölvett mindenik védő köteles, a büntetőbíróság által lakó helyén rábizott védelmezéseket elvállalni.

Az ügyvédséget a birodalom bármely részében valóban gyakorló ügyvédek följogosítják, a védelmezést lakó helyök körületén kívül is elvállalni.

Álladalmi hivatalnokok nem vétethetnek föl a védők névjegyzékébe, hacsak előljáró hatóságuk beleegyezését nem mutatják elő.

Azon büntető bíróság hivatalnokai, mely előtt valamely végtárgyalás történné, más védők hiányában kötelesek a bírósági főnök rendelete folytán a védelmezéseket fölvállalni, ha szinte a védők névjegyzékébe mincesnek és fölvéve.

215. §. A vádlott védőjével bírósági személy jelenléte nélkül értekezhetik. A periratok (az iratok) megsemmisítése, a törvényszék tanácskozási jegyzőkönyveit, az előterményeket, az álladalmi ügyész zárt ülések végetti indítványait és más oly hivatalos irományokat kivéve, melyek csak a bíróságok belső ügyvitelét illetik, a védőnek és a vádlottnak fölügyelet alatt megengedendő; ők egyes periratokról, a mennyiben nekik szükségesnek látszik, maguknak másolatokat is vehetnek. A szemlel jegyzőkönyvekből, a dolog értők véleményadásából, és oly eredeti okiratokból, melyek a büntetésre méltó cselekvény tárgyat képezik, kívánatukra, nekik másolatok ingyen adandók.

A 60. §-hoz.

*) A bünt. perrendtartásnak ide vonatkozó szakaszai a következők:

226. §. Az elnök köteles a csendet és rendet s a

törvényszék méltóságának megfelelő illedelmet a törvényteremben föntartani. Tetszés vagy rosztalás nyilvánítása tilos. Az elnök föl van jogosítva, oly személyeket, kik az ülést ilyes jelek által vagy más módon háborítják, rendre inteni és szükség esetében egyes hallgatókat vagy az összes hallgatóságot is az ülésteremből eltávolíttatni. Ha valaki parancsainak ellenszegül, vagy ha a háborítások ismételtetnek, úgy az elnök az ellenszegülőket el is fogathatja, és a körülményekhez képest vagy a törvényes büntető eljárást indíthatja meg ellenük (247. §.), vagy pedig őket nyolcz napig terjedhető fogság büntetésre ítéheti el. Az ilyes büntető ítélet ellen semmi jogorvoslat sem engedetik meg.

230. §. Ha a tanuk vagy dologértők a hozzájuk intézett idézés daczára sem jelennek meg a végtárgyalásnál, a bíróság azoknak tüsténti elővezetését rendelheti. Ha ez lehetetlen, úgy a bíróság az álladalmi ügyész és a vádlott vagy annak védője meghallgatása után elhatározza, hogy a végtárgyalás elnapoltassék vagy folytatassék-e, és ezen utóbbi esetben csak a meg a meg nem jelent egyén által netalán már korábban tett valloások felolvasása eszközöltessék-e.

A meg nem jelent egyén öttől ötvenforintigiani pénzbüntetésre ítéendő. Ha a végtárgyalás elnapoltatott, ugyanazon fölül a kimaradása által meggyúsult ülés költségeit is tartozik viselni. Egyszersmind, hogy az ujr megrendelt ülés előtti megjelenése biztosíttassék, elővezetési parancs is bocsáttathatik ki ellene.

231. §. Ezen elitélések ellen a tanu vagy dologértő a határozat kézbesítése után nyolcz nap alatt az elítélő bíróság előtt ellenmondást tehet. Ha be bírja bizonyítani, hogy az idézvény neki nem kellőleg kézbesített, vagy hogy ő a megjelenésben valamely előre nem látott és elháríthatlan akadály által gátoltatott, az ellene kimondott büntetés alól egészen fölmentethetik. A kiszabott büntetésnek vagy a rárótt költségösszegnek mérséklése mondathatik ki, ha képes kimutatni, hogy ezen büntetés vagy költségbeni elmarasztalás, mulasztásával nem áll arányban. A törvényszék ezen határozatai ellen semmi további jogorvoslat nem engedtetik meg.

244. Ugy a vádlott mint a magán vádló és a sértett fél, valamint azok képviselői is foljogosítvák, mindent érvényesíteni, a mi csak valamely tanu vagy dologértő hitelességének megítélésére, avagy adatainak megczáfólasára szolgálhat.

Ha azonban ezen felek egyike vagy valamelyik tanu vagy dologértő által, a kikerdezt személyek valamelyike, avagy képviselő, az álladalmi ügyész avagy valamelyik bírósági személy ellen szidalmazások vagy nyilván alaptalan avagy a dologra nem tartozó vádak hozatnak föl, avagy általában a bíróság-iránt tartozott tisztelet illetlen magaviselet által megsejtetik, úgy a bíróság a bünörsre a megbántott fél indítványa folytán vagy hivatalból is arányos fegyelmi büntetést szabhat. A vádlott ezen fölül, ha illetlen magaviseletben teszi magát bünössé, s ha azzal az elnök intései és azon fenyegetés daczára sem hagy föl, hogy az ülésből el fog tavolittatni, a bíróság határozványa által, mely ellen semmi jogorvoslatnak sincs helye, egészen vagy egy időre a gyűlésből eltávolíttathatik, a tárgyalás az ő távollétében folytathatnak, és neki, a bíróság határozata annak egy tagja által a jegyzőkönyvvezető jelenlétében hirdethetik ki.

246. §. A fennebbi két szakaszban említett büntetések a tárgyalás után azonnal végrehajthatók, a nélkül, hogy azok ellen jogorvoslatnak lenne helye.

247. §. Ha pedig a végtárgyalás alatt az ülésteremben bárki által valamely büntett vétség vagy büntető bíróságok hatósága alá tartozó kihágás követtetik el, melynél a tettes tetten kaptatik, a törvényszék az iránt a végtárgyalás felbeszakasztásával avagy annak végével, a vádlottnak és a netalán jelen levő tanuknak kihallgatása, és az álladalmi ügyésznek meg hallgatása után, azonnal határozhat. Ha a vádlott a miatt valamely büntetésre ítéltetik, a büntető bíróság ugyanazon cselekvényért fegyelmi büntetést többé nem szabhat.

A 107. §-hoz.

*) A bünt. perrendt. ide vonatkozó szakaszai a következők:

316. §. Ha valamely fogoly ítélet által büntelennek nyilvánított, vagy a bizonyítékok elégtelensége miatt a vád alól fölmentetett, avagy ha iránta fölhagyási határozvány hozatott, a fogoly a határozvány jogerőre emelkedése után azonnal, még ünnep- vagy vasárnapon is, szabadságba helyezendő. **)

317. §. Minden oly határozat, mely által a vádlott csupán a bizonyítékok elégtelensége miatt mentetik fel a vád alól, jogerőre emelkedése után tüstént, azon hely biztonsági hatóságával, hol a vádlottnak lakása van; és ha ez tudva nincs, a büntető bíróság helyén levő biztonsági hatósággal másolatban közlendő.

Ha a büntető-bíróság a büntető eljárásból meg-

*) Hasonlítsd össze az alábbi §§-sokat.

287. §. Ha a bíróság határozata szerint a bünösség nincs ugyan jogszzerűleg bebizonyítva, de a vádlott ellen előforduló minden gyanuok sincsenek tökéletesen megerőtlenítve, úgy az ítéletben az mondandó ki: „hogy a vádlott a bizonyítékok elégtelensége miatt a vád alól fölmentetik.”

288. §. Ha ellenben a vádlott ellen előforduló minden gyanuok tökéletesen megerőtlenítvák; vagy ha az őt terhető tény nem állapítja meg ugyan azon büntett vagy vétség tényállását, mely miatt ő perbe fogatott; vagy ha a vádlott az általa elkövetett cselekmény tekintetében a beszámításra képtelennek látszik, úgy az ítéletben az mondandó ki: „hogy vádlott a neki bünül tulajdonított büntetésreméltó cselekvény alól földoldoztatik, és büntelennek ítéltetik.”

289. §. Következő esetekben a végtárgyalás, ítélethozatal nélkül, fölhagyási határozvány által intézendő el:

a) ha az mutatkozik, hogy a vádlottat terhelt cselekvény büntetésreméltó volta elévülés, vagy más utánna következett ténye által elenyészett;

b) ha kiderül, hogy a vád oly büntetésreméltó cselekvény miatt, mely csak valamely érdekelt fél kívánatára üldöztethetik büntetőbírósággal, annak föl lépése nélkül indítatott vagy folytatott;

c) ha a végtárgyalás folytatában az álladalmi ügyész az igazságügyi minister meghagyásából (249. §.) a vádtól visszalép;

győződik a felől, hogy valamely ilyes vádlottnak a fogságból, vagy valamely elitéltnek büntetése kiállása után büntetés helyéről föltétlen elbocsátása a közbátorságra nézve föltte aggályos fogna lenni, köteles arról az országos főtörvényszékhez jóeleve kellő tudósítást tenni, mely azt a politikai ország-főnökhöz juttatandja.

318. §. Minden büntető ítélet az álladalmi ügyész közbejötté nélkül, azon büntető bíróság által, mely előtt a tárgyalás első folyamodásilag folyt, még pedig rendszerint haladék nélkül, mihelyt az jogerőre emelkedett, végrehajthatandó.

319. §. Ha azonban a valamely büntetésre ítélt személy akkor, midőn a büntető ítéletnek végre kellene hajtatnia, lelki betegségben, vagy súlyos testi betegségben sinlik, vagy ha az elítelt nőszemély terhes, a végrehajtás rendszrint mindaddig elhalasztandó, míg ezen állapot meg nem szűnt. Csak akkor történhetik a végrehajtás terhes személy ellen is, ha a szüleaseig tartandó fogság reá nézve súlytobb fogna lenni, mint a rászabott büntetés.

320. §. Az egyházi read valamely tagja ellen valamely büntett vagy vétség miatt hozott jogerejű büntető ítélet előlegesen a büntető bíróság által azon püspöknek vagy egyházfőnöknek, kinek megyéjébe az elítelt tartozik, tudtul adandó, hogy meg a büntető ítélet végrehajtása előtt az egyházi méltóságiból kitétel iránt intézkedés tétethessék. Ha ezen intézkedés 30 nap alatt meg nem történik, úgy a büntető ítélet azonnal végrehajthatandó.

A valamely egyházi személy ellen hozott büntető ítélet esetében az egyházi hatósággal, annak kívánatára, a vizsgálati és tárgyalási irományok is mennyiben közlendők, különös rendeletek által határozatnak meg.

321. §. Oly büntető ítéletek, melyek álladalmi, vagy községi hivatalnokok vagy szolgák, nyilvános tanítók, ügyvédek, jegyzők, község-előjárók, vagy választmányi tagok ellen hozatnak, jogerőre emelkedésök után azonnal végrehajthatandók.

Egyszersmind azonban ennek hiteles másolata az elitéltnek közvetlen hivatali előljárójával, vagy azon hatósággal, mely az elitélt föltti fegyelmi felügyelet gyakorlatára vagy különben annak működésére hivatva van, közlendő. A szabadság büntetéseknek végrehajtása a 158. §. utolsó pontjában**) kijelölt személyek ellen, a mennyiben azok különben is fogságban nincsenek, előbb mindig azok közvetlen előljáróinak tudtul adandó.

Ha valamely elitéltetés a törvény szerint az elitéltre nézve a nemesség, vagy rendek, diszjelek, közczimek vagy hivatalok, akademiái fokozatok és méltóságok, közpénztárakból járandóságok, vagy más jogositványok elvesztését vonja maga után, a jogerejű ítélet másolata a büntető bíróság által azon hatósággal is közlendő, melyet az e végre megkívántató intézkedések illetik.

322. §. A hat hónapon tul nem haladó szabadság-büntetés végrehajtásának kezdete, rövid időre, elhalasztathatik, ha annak haladéktalan végrehajtása által az elitélt büntelen családjának kereseti állapota, vagy élelme tönkre-, vagy legalább rendtelenségbe juthatna, és ha az elitéltnek megszökésétől tartani nem lehet. Ezen halasztást azonban csak az országos főtörvényszék az első folyamodási törvényszék előleges meghallgatása után engedheti meg.

A már megkezdődött szabadság-büntetés félbeszakasztásának, valamint általában félbeszakadt időközönkénti végrehajtásának, soha sem szabad történnie.

Igazságügyi ministeri rendelet

a nyomtatvány útján elkövetett büntetésre méltó cselekvények esetében követendő esküdtészeki eljárásnak Erdélybe való behozatala iránt.

Kelt Pesten, 1871. évi május 14-én 1498 sz.

I. M. E.

Azon czélból, hogy a sajtószabadságnak az esküdtészeki intézményben fekvő biztosítéka Erdélyre is kiterjesztessék, az országgyűlés mindkét házának 1867-ik évi márczius 8-án és 11-én kelt határozataim alapuló és az 1868. 43. t. cz. 12. §-a által fenntartott felhatalmazás erejénél fogva rendeltetik.

1. §.

A maros-vásárhelyi sajtóbíróság előtt követendő eljárás iránt mai napon kiadott rendelet f. évi július 15-én hatályba lép, és ezen naptól fogva nyomtatvány által elkövetett büntetésre méltó cselekvény

d) ha oly vétségeknél, melyek csak valamely érdekelt kívánatára üldöztethetnek büntetőbírósággal, a magán vádló kívánatától eláll;

Ezen esetekben azonban a vádlott föl van jogosítva azt kívánni, hogy azon mentségi bizonyítékok, melyeket ő büntelensége iránt szolgáltatni vél, a bíróság által, a mennyiben azok tüstént előszerezhetők, még az ülés alatt, különben pedig utólagosan kinyomoztassanak, és hogy neki, ha büntelensége bebizonyul, e fölül a törvényszéknek ezen bizonyítvány kiadását tárgyzó határozványa ellen a főbbezés megengedtetik aképp, mint a büntető bíróság ítéletei ellen (295. §.)

*) 158. §-nak utolsó pontja: A járási hivatalok, vagy a biztosságok alarendelt hivatalnokainak és szolgáinak, a vám-, pénztári- és adóhivatalnokoknak, a pénzügyörégi hivatalnokainak és alkalmazottainak, az álladalmi és magán-vaspályák, az álladalmi táv-irida és a postaügy hivatalnokainak és szolgáinak, a bányá, huta-, hámor- és henger-munkásoknak elfogatásáról, ha a büntető bírósági eljárásra nézve veszély nélkül megeshetik, és ha semmi különös aggályok sem állanak ellent, a bejelentés azok közvetlen előljáróinak már előlegesen, különben pedig az elfogatas után haladék nélkül megteendő.

*

esetében, még ha ez ama napot megelőzőleg követeltetett volna is el, a büntető eljárás ezen rendelet határozatai szerint teljesítendő.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott nap előtt nyomtatvány útján elkövetett büntetésre méltó cselekvény miatt indított perek, ha azokban a büntető perrendt. 196. §-ában¹⁾ érintett határozatok egyike sem hozott, vagy a perbefogás jogerejűleg elrendeltetett, de a végtárgyalás még meg nem tartatott: az új eljárás határozatai szerint folytatandók.

Ennélfogva a vizsgálati iratok a maros-vásárhelyi közbíróhoz teendők át.

A közbíró mindazon perekben, melyekben a büntető eljárás hivatalból indított meg, a vizsgálat netalán kiegészítését s a vádlevél benyújtását illetően, az új eljárás határozatai szerint jár el.

Azon ügyekre nézve pedig, melyek az általános büntető törvénykönyv 495. §-a szerint²⁾ csak a sértett fél panaszára indíthatók meg, a közbíró a vizsgálati iratokat a sajtóbírósi vizsgálat bíróságához teszi át, ki a vizsgálat befejezéséről gondoskodik, vagy ha a vizsgálatot befejezettnek találja, a sértett felet a fennírt rendelet 20. §. szerint értesíti.

A sértett fél egyúttal arról is értesítendő, hogy miután az új eljárás 14. §-a szerint a közbíró magán-személyek ellen elkövetett becsületsértés esetében a vád viteléből ki van zárva, ha ügyeket személyesen folytatni nem akarják, kellőleg meghatalmazott képviselőjüket a vádlevél benyújtására kintűzött határidő alatt jelentsék be.

¹⁾ A bünt. perrendt. 196. §-a így hangzik:

„Ha a törvényszék magát illetékesnek, a vizsgálatot pedig teljesnek ismeri, köteles határozványt hozni az iránt, hogy vagy
a) az elővizsgálat megszüntetendő, (megszüntetés határozvány), vagy hogy
b) a vizsgálat alatti egyéu ellen minden további eljárással föl kell hagyni, (fölhagyási határozvány), vagy hogy
c) a vádlott perbe fogandó (perbefogatási határozvány).

²⁾ „Az ált. bünt. törvénykönyv 495. §-ában idézett §-sok így hangzanak:“

XII. FEJEZET.

A becsület biztonsága elleni vétségekről és kihágásokról.

487. §. Becsületsértésben teszi magát bűnössé:

a) A ki mást hamisan valamely büntetett, a nélkül, hogy a vád annyira menne, hogy a 209. §-a szerint*) a rágalmozási büntetett megkivántató tulajdonokat elérné, vagy hamisan valamely vétséggel, vagy kihágással vádol.

488. §. b) A ki különben is valakit költött vagy elferdített tények közlése által névszerint vagy reá illő ismertető jelek által valamely meghatározott becstelen, vagy oly erkölcstelen cselekvénnyel hamisan vádol, mely azt a közvélemény előtt megvetendővé tenni vagy lealacsonyítani képes.

489. §. c) A ki nyomtatványokban, elterjesztett iratokban, vagy képes ábrázolatokban, vagy a ki a nélkül, hogy erre különös körülmények által kényszerítettnek, valaki ellen magán- és családi életéből becsületbevaló, habár igaz tényeket is nyilvánosan közöltesz.

490. §. Ha a 487- és 488. §§-ban említett vádak valamelyike a vádló által a 489. §-ban említett valamely módon tettett közhirre, úgy ő bűnössé válik, s ha előadásának igaz voltát be nem bizonyítja, vagy ha a vád oly büntetésreméltó cselekvényre vonatkozik, mely csak egy harmadik kívánatára üdvözíthetik büntető bírósággal. Az utóbbi esetben, valamint a 489. §-ban említett tényekre vonatkozólag; előadásainak bebizonyítása nekie soha sem engedendő meg.

Ha pedig a 487. és 488. §§-ban elősorolt vádak valamelyike más, mint a 489. §-ban kijelölt módon nyilvánított, úgy a vádló büntetlen lesz, ha előadásainak igaz voltát vagy bebizonyítja, vagy csakugyan olyan körülményeket tanúsít, melyekből elegendő okok derültek ki arra, hogy az előadott vád igaznak tartathassék.

491. §. d) Szintugy becsületsértést követ el, ki mást nyilvánosan vagy több emberek előtt bármi nemü nyomtatványokban, elterjesztett gúnyiratokban vagy képes ábrázolatokban, akár névszerint, akár reá illő ismertető jelek által, bizenyos tények előadása nélkül, megvetésre méltó tulajdonságokkal vagy érzelmekkel vádol, vagy közgúny tárgyává teszi ki.

Ha a gyalázó a büntető bírósági vizsgálatnál gyalázásának bebizonyítása végett a meggyalázottnak becsületre méltó cselekvényeire hivatkozik, úgy ő a büntetés elkerülése végett, előadásának igaz voltát bebizonyítani köteles.

492. §. A megelőző 487—491. §§-ban meghatározott büntetésreméltó cselekvéyekben bűnös az is, ki az ott kijelölt megtámadásokat családok, közhatalóságok

vagy a kormány egyes közlönyei ellen, hivatali hatályosságukra vonatkozólag, törvényesen elismert testületek ellen, vagy valamely megholtak hire-neve ellen intézi.

493. §. A megelőző 487—492. §§-ban kijelölt minden becsületsértések rendszerint mind kihágások egytől hat hónapiglan fogsággal, ha pedig nyomtatványok által követettnek el, mint vétségek, hat hónaptól egy évigleni fogsággal büntetendők.

A büntetés nem csak az első bünszerzőt sújtja, hanem mindazt is, ki ilyes becsületsértést tovább terjeszteni igyekszik.

Ha a becsületsértés nyomtatvány által terjesztett el, a megbántott kívánatára a bűnös ellen hozott büntető ítélet ennek költségén nyomtatás útján is közhirre teendő, és a büntető bíróság határozza meg: mi módon kellessék ennek a körülmények mivoltához képest történnie.

494. §. A becsületsértésre nézve különös súlyosítási körülményekül tekintendők:

a) ha az valamely, az ausztriai császársággal elismert népjogi viszonyban álló álladalom feje vagy nyilvános ranggal felruházott képviselője ellen, vagy

b) oly valaki ellen követett el, kihez a sértő különös kötelezettségi viszonyban állott, vagy ki irányában ő tisztelettel tartozik viseltetni; vagy ha

c) a sértett az által szabadságában, polgári előmenetelében vagy keresetében kárt vagy veszélyt szenvedett, vagy más jogok érvényesítésében akadályoztatott.

495. §. Azonban a 487—494. §§-ok által kijelölt minden esetekben a vizsgálatnak és megbüntetésnek csak a sértett fél kívánatára van helye.

Ha a megtámadás valamely megholtak hire-neve ellen volt intézve, annak vérokonai, házastársa, öregbefogadó és nevelő szülei, fogadott, vagy nevelt gyermekei, gyám-gyermekei, vagy a vele föl- és lemenő ágbeli sógorságban állók, házastársának testvérei és testvéreinek házastársai följogosítják, a megholt emlékének oltalmára a büntető bírósági üldözést kívánni.

3. §.

Azon ügyekben, melyekben a büntető perrendt. 196. §-ában¹⁾ érintett határozatok egyike hozott ugyan, de még jogerőre nem emelkedett, a perbefogás kérdésében a jogervényes határozat bévárandó, és a további eljárás ezen rendelet 2. §-ának határozatai szerint történik.

Oly ügyekben viszont, melyek érdemleges ítélettel már befejeztettek, a további eljárásban a büntető perrendt. határozatai követendők.

¹⁾ Lásd a 2. §-usnál a ¹⁾ alatti jegyzetet.

4. §.

A büntető perrendt. határozatai nyomtatvány által elkövetett büntények és vétségek esetében is követendők, a mennyiben az 1. §-ban érintett rendelet nem intézkedik, és annak határozataival összeférnek.

5. §.

Az általános büntető törvénykönyv 29. és 252. §-ainak azon határozatai, melyek szerint a sajtó útján elkövetett büntetésre méltó cselekvény miatti elítéléssel egyszersmind az időszaki nyomtatvány további megjelenése egy időre, vagy végleg betiltható, hatályon kívül téteinek ¹⁾.

¹⁾ Az ált. bünt. törv. könyv 29. és 252. §§-ok következők:

29. §. Továbbá azon esetben, ha valamely büntett időszaki nyomtatvány által követett el, ítélet által annak további megjelenése három hónapra betiltathatik, s különösen súlyosító körülmények között egészen meg is szüntethetik.

Ezenfelül mindazon esetekben, melyekben valamely büntett nyomtatvány által követett el, a büntetésre méltónak nyilvánított egész nyomtatvány vagy egy részének megsemmisítése, nemkülönben az ennek többszerzésére szolgáló készlet, a betűszedvény, a lapok, minták, kövek, stb. szétrombolása ítéletileg kimondathatik.

252. §. Ezenkívül azon esetben, ha valamely vétség oly időszaki nyomtatvány által követett el, mely már egyszer vétség miatti ísméti elítélésnél az időszaki nyomtatvány megjelenésének betiltása három hónapra kimondathatik.

Végre mindazon esetekben, melyekben valamely vétség nyomtatvány által követett el, a 29. §-ban kijelölt tárgyak megsemmisítése ítéletileg elrendelhetetik.

6. §.

A ki az országgyűlés, a törvényhatóságok, a törvényszékek nyilvános üléseiben történt dolgokat hir-szellemben és igazán közli, ellene a közlöttek tartalma miatt kereset nem indíthatatik.

7. §.

Az általános büntető törvénykönyv 490. §-a ¹⁾ úgy módosul, hogy a megbecstelenítő, meggyalázó, sértő állítások bebizonyítása egyáltalában nem en-

gedtetik meg, kivéve, ha valaki, mint köztisztviselő, vagy közmegbízott cselekedett, és a felhozott tények e körbeli eljárására vonatkoznak.

Ez esetben, ha a tény bebizonyíttatik, a vádlott tette büntetlen, kivéven azon megbecstelenítést, mely annak folytatában megtörtént, a nélkül, hogy magából a tettből szükségképpen következett volna.

Oly esetben, midőn a sértő állítás bebizonyítása ki van zárva, a sértett fél erkölcsi magaviselete mellett tanukat hallgattathat ki, de annak erkölcsiége ellen tanuk kihallgatása ki van zárva.

¹⁾ Lásd a 2. §-usnál ²⁾ alatti jegyzetet.

8. §.

Az elévülés ideje nyomtatvány útján elkövetett büntettek nézve egy év, vétségekre nézve az általános büntető törvénykönyv rendeletei fennmaradnak²⁾.

²⁾ A vétségek és büntetések elévüléséről, elenyészteről az ált. bünt. törv. könyvben foglalt rendeletek a következők:

XIV. FEJEZET.

A vétségek s kihágások és büntetések elenyészteről.

526. §. Az ezen bünt. törvényben előforduló vétségek és kihágások s ezek büntetései elenyésznek: a bűnös halála; a büntetés végrehajtása; annak elengedése, és elévülés által.

527. §. A bűnös halála megszüntet minden vizsgálatot, s ha már ítélet hozott, annak minden fogamatját is; kivéven a mennyiben az által megtérítés vagy kártalanítás rendeltetett.

528. §. A büntetés végrehajtása eltörli a vétségeket és kihágásokat. (225. §.)^{*}

529. §. A büntetés elengedésének, a mennyiben az, az arra hivatott közhatalóság vagy az arra jogosított vádló által engedtetett el, a büntetés végrehajtásával egyenlő fogamatja van.

530. §. Mindazon esetekben, hol valamely vétség vagy kihágás ellen a bünt. bírósági üldözésnek csak az érdekelt fél kívánatára lehet helye, az, kit törvény szerint az ez iránti panasztétel illeti, erre többé jogosítva nem lesz, ha a tudára esett büntethető cselekvényt világosan megbocsátotta, vagy azon időtől fogva, midőn a büntethető cselekvény tudomására jutott, hat hét alatt az iránt panaszt nem emelt, vagy ha a büntethető cselekvény már elévülés által elenyészett. De ha a panaszra jogosított, megbüntetés végett kérelmét, még a vádlott elleni ítélet kihirdetése előtt visszahúzza, úgy mint minden további vizsgálat s büntető-bírósi tárgyalás, mind a netalán már hozott ítélet minden fogamatja is megszüntetendő; ellenben, ha az ilyes visszahúzás, csak a habár még jogerejűvé nem vált ítélet kihirdetése után történik, úgy az rendszerint (503. §.) csak a büntetés enyhítésére szolgáló okul tekintethetik, azon felsőbb hatóságnál, melyhez az ítélet-főlebbezés útján jut.

531. §. Az elévülés által mind a vizsgálat, mind a büntetés elenyészik, ha a bűnös az elkövetett büntethető cselekvény időpontjától, vagy azon esetben, ha a miatt már vizsgálat alá vonott, azon ítéletnek, mely által jogervényesen fölmentetett, idejétől számítva, a je-

^{*} Az ált. bünt. törv. 225. §-ban idézett §§-ok így hangzanak:

25. §. Az országból kitiltásnak csak oly büntetések ellen lehet helye, kik külföldiek, s mindig az ausztriai császárság minden koronaországaira ki kell terjednie.

26. §. Büntett miatti bármely elítéléssel, a törvény szerint következő hatályok kövök össze:

a) minden bel- és külföldi rendek, polgári és katonai díszjelek elvesztése;

b) minden nyilvános czimek akadémiai fokozatok és méltóságok elvesztése s azon jogoknak elvonása, hogy efféléket a császár engedélye nélkül újból vagy ismét elnyerni lehessen;

c) időszaki nyomtatványok felelős szerkesztéséből kizárás;

d) elvesztése minden közhatal, vagy szolgálatnak, a tanítói hivatal is ideértve, s ezen képességnek, hogy efféléket a császár világos engedelmével újból vagy ismét elnyerni lehessen;

e) egyháziaknál az egyházi javadalomból kitétel s azon képesség elvesztése, hogy a császár világos engedélye nélkül, valaha ismét efféle nyerni lehessen;

f) a bírói, hivatali, ügyvédi s jegyzői képességnek, a közügyvivősegeknek, s a közhatalóságok előtt az ügyfelek bármiféle képviselésének elvesztése;

g) a nyugdíj-szabályokon alapuló minden nyugdíjak, ellátások, nevelési segélyek, vagy egyéb járandóságok, valamint minden kegyadományok elvonása.

Azonkívül a polgári, közrendtartási és egyházi szabályoknak azon határozatai, melyek a büntettérti elítéléssel egyéb káros következményeket is kapcsolnak össze, épségükben fennmaradnak.

Azon rendeletek szabályozása, melyek a büntetéseket kiállott büntetőknek rendőri felügyelet alá helyezését tárgyzák, s annak meghatározása, hogy a bíróságoknak ennél mennyiben kell befolyonni, külön rendeleteknek tartatik fenn.

27. §. Ezenkívül pedig a büntető ítéletekkel, melyek által valamely büntető halálbüntetésre, vagy súlyos börtönbüntetésre ítéltetik, törvény szerint különösen még következő hatályok vannak összekötve:

a) Ha nemes a büntettes, a büntető ítélethez hozzá kell tenni, hogy nemességét elveszti. De ezen veszteség csak őt magát éri, következőleg sem feleségét, sem a büntető ítélet előtt nemzett gyermekeit sem;

b) a büntető, míg büntetés ideje tart, sem élők között reá nézve kötelező ügyet nem köthet, sem végrendeletet nem tehet. De előbbi cselekvényei vagy rendelkezései el nem vesztik a büntetés miatt érvényességüket.

225. §. Ha a büntettes az ellene kimondott büntetést kiállotta, a büntett eltöröltnek tekintendő. A megbüntettetett ismét visszalép minden közös polgári jogokba, a mennyiben ezek elvesztése az elítélésnek a 25. és 27. §§-ban kifejezett következményei között nem foglaltatik, vagy a 25. §-s szerint azzal össze nem köthetik. Azért ilyetén jogok élvezetében senki által sem akadályoztatathatik vagy sértethetik. Továbbá mindaddig, míg éltet becsületesen folytatja, a múltért szemrehányással, s a miatt bármiféle kisebbséggel ne illetessék.

^{*} Az ált. bünt. törv. könyv 209. §. így hangzik:

Ki valakit valamely reáfogott büntett miatt a felsőbbbségnél föl ad vagy oly módon vádol, hogy vádjá a vádlott elleni felsőbbbségi vizsgálatra, vagy legalább nyomozásra okul szolgálja, a rágalmozási büntetettben lesz bűnössé.